

**Академіку НАН
України і НАМН
України, члену-
кореспонденту
РАМН,
Віце-президенту
НАМН України,
директору
Інституту праці
НАМН України
Юрію КУНДІЄВУ —
85 років**

2 жовтня 2012 року виповнилося 85 років академіку Юрію Іллічу КУНДІЄВУ — директору Інституту медицини праці НАМН України.

У цьому році ювіляр відсвяткував 60 років трудової діяльності.

Сьогодні Юрій Ілліч обіймає посади радника Президії НАН України, першого віце-президента НАМН України, члена Постійного комітету експертів ВООЗ із безпечного застосування пестицидів, голови Республіканської проблемної комісії МОЗ та НАМН України «Наукові основи гігієни праці та профпатології», голови Київського міського і обласного наукових товариств гігієністів і санітарних лікарів. Ю. І. Кундієв – академік НАН і НАМН України, член-кореспондент РАМН, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки України.

Ю. І. КУНДІЄВ народився в 1927 році в Кіровоградській області (село Трояни Добровеличківського району). Рано

втратив батька — Іллю Гнатовича було заарештовано в 1936 році. Його розстріляли як «ворога народу» в 1937 році, а 1957 року — посмертно реабілітували. У 1951 році Ю. І. Кундієв закінчив санітарно-гігієнічний факультет Київського медичного інституту імені акад. О. О. Богомольця. В інституті в той час читали лекції видатні вчені, серед них академіки – Л. В. Громашевський, В. М. Іванов, О. М. Марзеев, М. Д. Стражеско, О. І. Черкес, член-кор. Є. О. Татаринів, проф. П. І. Баранник, А. М. Зюков. Після закінчення аспірантури за фахом «Фізіологія праці» у Київському НДІ гігієни праці і профзахворювань Ю. І. Кундієв назавжди зв'язав свою долю з цим Інститутом. У 1955 році він успішно захистив кандидатську дисертацію і включився до розробки проблеми токсикології і гігієни праці при застосуванні пестицидів, очоливши лабораторію індивідуальних засобів захисту. У 1963 році Ю. І. Кундієв був затверджен-

ний на посаді заступника директора інституту з наукової роботи, а з 1964 року – очолив інститут. У 1967 році він захистив докторську дисертацію. У 1969 році йому присвоєно звання професора за фахом «Гігієна і профзахворювання», у 1977 році – звання «Заслужений діяч науки УРСР». У 1974 році він обраний членом-кореспондентом АМН СРСР, а в 1979 році – академіком АН УРСР.

Ю.І. Кундієв – вчений-гігієніст із світовим ім'ям. Напрями його наукових досліджень охоплюють проблеми гігієни і фізіології праці в сільському господарстві, токсикології пестицидів і їх безпечного використання, комбінованої дії факторів виробничого середовища, епідеміології професійних і загальних захворювань, вивчення професійних ризиків здоров'ю, гігієнічні проблеми ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Ю. І. Кундієвим опубліковано 524 наукові праці, серед яких 28 монографій, посібників і підручників. 106 робіт опубліковано за кордоном.

Наукові праці охоплюють широке коло питань: фізіологія праці, дермальна токсикологія, токсикологія пестицидів та інших хімічних речовин, медицина праці в сільському господарстві, історія медицини, біоетика тощо.

Під керівництвом чи при консультації Ю. І. Кундієва підготовлені й успішно захищені понад 50 докторських і кандидатських дисертацій. Його учні очолюють інститути, лабораторії, завідують кафедрами.

Ю. І. Кундієв – член Постійного комітету експертів ВООЗ із безпечного застосування пестицидів, Національний кореспондент ЮНЕП Кемікалс, член бюро Європейського форуму з біоетики.

Від 1990 до 1995 року Ю. І. Кундієв – академік-секретар Відділення проблем медицини Національної академії наук України.

Нині він є радником Президії НАН України і віце-президентом НАМН України, головою Комісії з біоетики при Кабінеті Міністрів України.

Його внесок у розвиток профілактичної медицини високо оцінений у ряді країн світу. Ю. І. Кундієв обраний Почесним членом Чехословацького медичного товариства імені Яна Е. Пуркіньє, товариства медицини праці Польщі, товариства гігієни і охорони праці Німеччини.

Очолуваний Ю. І. Кундієвим Інститут медицини праці НАМН України є однією з провідних наукових гігієнічних установ України. Інститут ефективно реалізує свій високий науковий потенціал, продовжує розвивати традиції Української школи гігієністів.

Юрій Ілліч Кундієв продовжує творчо працювати. Останнім часом особливу увагу він приділяє вихованню молодих науковців. Йому притаманні висока працездатність, захопленість справою, відчуття нового, вимогливе ставлення до себе і свого оточення, принциповість, пов'язана з доброзичливістю, скромність. Саме ці риси характеру здобули йому авторитет і повагу.

Пять вопросов юбиляру

— **Расскажите о том, как Вы приняли решение заняться медициной и наукой?**

— У меня складывалось все необычно. С 1944 года я был студентом Московского высшего технического училища имени Н. Э. Баумана. Это был последний год войны, очень голодный. Я заболел туберкулезом. Продолжать учебу мне запретили, у меня была открытая форма. Я уехал в Киев, к маме. Она работала прачкой в военном противотуберкулезном госпитале. В ту пору там были серьезные врачи, нас лечили доценты мединститутов, профессора. Я лечился почти пол года, видел врачей с большой буквы, и это решило мою судьбу – я поступил в мединститут. При поступлении в приемной комиссии мне кто-то сказал: «Вы из технического вуза, идите на санитарно-гигиенический факультет». Когда я заканчивал мединститут, председателем экзаменационной комиссии был профессор Гайк Хачатурович Шахбазян, в те годы – директор Киевского института гигиены труда. Он пригласил меня в аспирантуру, так все и началось.

«Мне повезло, я общался со многими выдающимися деятелями науки, людьми, благодаря подвигничеству которых моему поколению удалось сохранить веру в будущее, культуру, традиции. Наш святой долг хранить память о них, но этого мало — нужно не только беречь, но и приумножить наследство, доставшееся нам...»

— **Кого Вы можете назвать своими учителями?**

— Мой учитель в науке и в жизни – академик Лев Иванович Медведь. Я рос без отца, он мне его заменил.

Мне повезло – я работал со многими выдающимися людьми. У меня были самые близкие контакты с президентом Академии медицинских наук СССР Николаем Николаевичем Блохиным. Я состою в самых добрых отношениях с президентом НАН Украины Борисом Евгеньевичем Патоном. Высоко ценю эти отношения.

То поколение, которое я застал, было носителем высокой культуры, морали, нравственности. Именно тех качеств, которых, может быть, нынешним деятелям не хватает.

Институту медицины труда в следующем году исполнится 85 лет. Я поставил цель написать книгу: «Институт сквозь призму эпох». Предисловие назвал: «Размышления к неюбилейной дате». В этом предисловии – мое кредо и ответ на все вопросы.

«Так уж повелось в нашей стране, что генераторам научной мысли, создателям отдельных отраслей знаний, научных направлений отводится второстепенная роль. Чрезвычайно важно отделиться от заблуждений, которые укоренились в обществе. Надо активно искать способы противостояния невежеству, безнравственности, циничному отношению к духовным ценностям.»

— **Какими, по-Вашему, должны быть настоящие врачи и какими – люди науки?**

— Науку нужно любить, как невесту. Это сказал Александр Александрович Богомолец, и я готов это многократно подтвердить. Нельзя относиться к науке, как к ремеслу. Вся жизнь должна быть отдана науке – с увлечением и любовью. Это приходит, когда ты отдаешься науке в полной мере. Нужно работать и днем, и ночью. Иван Петрович Павлов говорил: «Наука – это неотступное думание». Нельзя почитать на лаврах. Нужно следить за тем, что делается в мире, читать.

За период моей научной деятельности опубликовано более 500 работ, и я с удовольствием от многих из них сейчас бы отказался. Бывают статьи, которые создают научную биографию, имя, а есть просто – половодье мелочей. Нужно это иметь в виду.

Что касается сегодняшних врачей, то им не хватает медицинской этики. Случилось так, что за последние годы нравственные устои поколеблены. Когда я в 1997 году был назначен НАН председателем комитета по биоэтике, Николай Михайлович Амосов мне сказал:

«Брось ты это дело, это для богатых людей и стран. Пусть у себя на Западе этим занимаются – у нас это не пойдет». А я его спросил: «Сколько нужно иметь денег в кармане, чтобы быть морально чистоплотным и нравственным человеком?» Он не ответил, потому что иногда бедный бывает честнее и совестливее, чем богатый. И досадно, что наша держава поставила врача в положение борьбы за выживание, а устои нравственности и морали уходят на задний план.

Конечно, врач не изолирован от общества. Нельзя делать из каких-то определенных профессиональных групп взяточников – моральные устои поколеблены во всем обществе.

А вот то поколение, о котором я говорю, – это было их существо. Роль интеллигенции была придавлена во все времена, раньше ее называли «гнилой», буржуазной, а сейчас слово «интеллигенция» вытесняет «элита». Это не одно и то же.

Когда я начинал, на ученых смотрели, как на творцов. А сейчас на этих людей смотрят, как на тех, кто не умеет зарабатывать деньги.

— Расскажите о проблемах в сфере Вашей экспертной деятельности. На что общество должно обратить внимание?

— Возникают большие проблемы в связи с инновациями и внедрением новых технологий. Нанотехнологии порождают огромное количество проблем, возникает новая отрасль – нанобезопасность. Нанотоксикология – то, чем мы занимаемся сейчас. Высотное строительство порождает множество проблем, связанных с сохранением здоровья. В помещениях высотных зданий из железобетона не хватает геомагнитного поля, к которому человек привык, находясь на земле.

Мы обездвижены, сидим у компьютеров – это тоже проблема. Проблем, порожденных развитием технологий и социальным развитием, очень много. Безусловно, мы должны думать о здоровье работающих, создающих материальные блага. И принцип, который был в старое время – преимущественное медицинское обслуживание трудящихся, он абсолютно верен. И это не коммунистическая идеология, а то, что воспринято на Западе. И сегодня в странах Европы и США этот принцип работает, иначе не будет средств на содержание инвалидов, выплату пенсий.

У нас подавляющее большинство работодателей этим вопросам не уделяют внима-

«Я помню, каким грандиозным событием в Институте было приобретение первой ЭВМ. Она требовала отдельного помещения, за ней ухаживал специально обученный инженер. Прошло всего лишь 30 лет, и сегодня каждый научный сотрудник имеет персональный компьютер...

Техника совершенствовалась невиданными темпами, а что произошло с людьми, с их моралью и нравственностью? ...Как сказал Илья Эренбург, появилась грубость чувств пещерного века. Причин — множество, но одна из них и, может быть, самая существенная — потеря преемственности поколений. Мы слишком часто начинали с самого начала, с чистого листа, забывая тех, кто творил до нас, не наследуя их гуманизм и культуру».

ние, считая, что деньги нужно зарабатывать не медленно, не заботясь о здоровье трудящихся... Мы теряем тех, кто может производить блага, а приобретаем инвалидов. Надо думать о перспективе, вкладывать деньги в сохранение трудового потенциала общества. Тогда мы будем мыслить категориями будущего.

— Как прожить долгую жизнь и сохранить здоровье?

— Во-первых, нужно работать. Бездельники, как правило, рано уходят из жизни. Во-вторых, нельзя переедать. И, в-третьих, нужно любить людей. Остаться оптимистом. Эта триада сегодня далеко не у всех на вооружении. А на самом деле – это основа, благодаря которой человек может чувствовать внутреннее удовлетворение.

Беседовала Анна Горпинченко

В ноябре 2012 года исполнилось 85 лет Институту медицины труда НАМН Украины. Ю. И. Кундиев работает над новой книгой «Институт сквозь призму эпох». С разрешения автора мы публикуем отдельные выдержки из первой главы.

BERLIN-CHEMIE
MENARINI

«Берлін-Хемі/ Менаріні»

Німецька фармацевтична компанія «Берлін-Хемі АГ» (Berlin-Chemie AG), яка була заснована у 1818 році, завдяки власній науково-дослідній базі й розвиненій системі маркетингу пропонує лікарям і пацієнтам понад 30 країн Європи й Азії сучасні препарати, створені власними силами й потужностями підприємств мультинаціональної фармацевтичної компанії.

У 1992 році «Берлін-Хемі АГ» увійшла до складу «Менаріні».

Італійська компанія «Менаріні» (штаб-квартира розташована у Флоренції) є провідною фармацевтичною компанією Європи й відіграє значну роль на сучасному світовому фармринку. Такий успіх став можливим завдяки чіткій командній роботі, яка об'єднала відомих експертів науково-дослідного сектор з вагомими виробничими, фінансовими й людськими ресурсами. І не випадково, що сьогодні група «Менаріні» є компанією з дуже високими темпами зростання, яка посідає в Європейському табелі про ранги 19 місце серед 1693 компаній. «Дослідження та інновації» — ось ключ до успіху наших препаратів. Успіху, за яким стоїть кропітка праця понад 700 дослідників із шести наукових центрів Італії, Іспанії, Німеччини. Головними галузями досліджень залишаються серцево-судинні й онкологічні захворювання, астма, запальні процеси. На фінансування такої роботи «Менаріні» витрачає понад 10 % річного обігу. Компанія «Берлін-Хемі АГ»

Ваш надійний партнер для забезпечення європейських технологій у лікуванні

концентрує максимальні зусилля на чітко визначених категоріях хвороб — кардіологія, ендокринологія, ревматологія. Ваш надійний партнер для забезпечення європейських технологій у лікуванні гастроентерології, інфузійній терапії, ентеральному харчуванні. Ми випускаємо тільки якісні препарати, ефективність яких пов'язана із якістю субстанції, німецькою культурою виробництва, суворими клінічними випробуваннями. Крім того, силами медичних представників забезпечується постійний інформаційний сервіс для лікарів. Це дозволяє лікарям країн із різним рівнем економічного розвитку приймати рішення про призначення препаратів пацієнтам виходячи як із міжнародного досвіду, так і з практики колег свого міста, області, регіону, країни.

Як частина міжнародного фармацевтичного суспільства «Берлін-Хемі АГ» докладає максимум зусиль для впровадження новітніх ліків і методик у галузі охорони здоров'я.

*Матеріал надано Представництвом «Берлін-Хемі АГ» в Україні.
Джерело: журнал «Фармацевт Практик» (специвипуск, вересень 2011)*